

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
DLA MIASTA RACIBÓRZ ZA ROK 2022

Rada Miasta Racibórz Uchwałą nr XVII/243/2020 z dnia 29 kwietnia 2020 roku przyjęła Program Wspierania Rodziny dla Miasta Racibórz na lata 2020-2022, który powstał w oparciu o artykuł 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz.447 z późn. zm.).

Ustawa wprowadziła zadania oraz obowiązki sprawozdawcze, które obligują wójtów, burmistrzów i prezydentów do przygotowania sprawozdań dotyczących realizacji zadań wynikających z ww. ustawy do dnia 31 marca każdego roku.

Katalog zadań, realizowanych przez samorząd gminny zawiera:

- 1) opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości, zwłaszcza gdy przepisy przywołanej ustawy przewidują możliwość zlecenia realizacji tych zadań przez organy jednostek samorządu terytorialnego.

Na terenie naszego miasta działania na rzecz rodzin wymagających wsparcia realizują: Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, szkoły, przedszkola, Sąd Rejonowy, kuratorzy zawodowi i społeczni, Policja, Urząd Miasta, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz organizacje pozarządowe realizujące zadania na rzecz wspierania rodziny.

Adresatami programu są rodziny z dziećmi, zamieszkujące na terenie Miasta Racibórz.

Finansowanie Programu odbywa się ze środków budżetu miasta, dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych, dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych, programów rządowych z zakresu wspierania rodziny oraz innych środków pozyskanych w ramach konkursów dotacyjnych.

Celem głównym Programu jest tworzenie sprzyjających warunków dla funkcjonowania rodziny, a nie bezpośrednio zaspokajanie jej potrzeb.

W 2022 roku na terenie Miasta Racibórz realizowane były działania i przedsięwzięcia w obszarach określonych programem tj.:

1. Zapewnienie rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych socjalnego bezpieczeństwa poprzez dostarczenie usług i świadczeń.

Zadowalająca sytuacja materialna rodziny determinuje w znacznym stopniu zabezpieczanie potrzeb rodziny, zarówno tych podstawowych jak i wyższego rzędu. To dzięki środkom materialnym można zabezpieczyć potrzeby żywnościowe, mieszkaniowe, ale również zdrowotne, edukacyjne czy dalej idąc potrzeby kulturalne i rekreacyjne.

Niedostateczna ilość środków materialnych zaburza funkcjonowanie rodziny poprzez zachwianie poczucia bezpieczeństwa, rodzi sytuacje stresogenne, które mogą prowadzić do wielu dysfunkcji. Pomoc rodzinie poprzez dostarczenie środków materialnych jak i niematerialnych w celu zabezpieczenia potrzeb jej członków, pozwala na przeciwdziałanie powstawaniu dysfunkcji.

Raciborskie rodziny w 2022 roku korzystały z licznych świadczeń szeroko rozumianej pomocy społecznej przyznawanej, między innymi, na podstawie ustawy o pomocy społecznej, ustawy o oświadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy państwa w wychowaniu, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Tabela nr.1

Pomoc materialna udzielana rodzinom w 2022 roku		
L.p.	Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin
1.	Zasiłek rodzinny z dodatkami	440
2.	Świadczenie wychowawcze „500+”	4822
3.	Świadczenie rodzicielskie	159
4.	Świadczenie pielęgnacyjne	236
5.	Zasiłek pielęgnacyjny	1506
6.	Świadczenie pielęgnacyjne dla opiekuna osoby niepełnosprawnej	7
7.	Jednorazowe świadczenie na podstawie ustawy „Za życiem”	6
8.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	164
9.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	2
10.	Fundusz Alimentacyjny	224

Źródło: Dane OPS Racibórz

W celu wzmocnienia funkcji rodziny i budowania więzi rodzinnych realizowane były także programy dla rodzin wielodzietnych. Gminny Program „Rodzina +” skierowany jest do rodzin wielodzietnych zamieszkałych na terenie Miasta Racibórz. Celem Programu jest zwiększenie możliwości zaspokojenia potrzeb tych rodzin, w szczególności: rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych oraz promocja rodziny, jako podstawowej i najważniejszej komórki społecznej. Program realizowany jest poprzez opracowanie, promocję i koordynację ulg w różnych dziedzinach usług.

Ponadto zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny w Mieście Racibórz realizowane były działania wprowadzone zapisami ustawy tj.: zapewniono dostęp

do szeregu uprawnień przysługujących członkom rodziny wielodzietnej, polegających na przyznaniu korzystniejszego od ogólnie obowiązującego dostępu do towarów, usług lub innych form działalności na podstawie wydanych Kart Dużej Rodziny. Ustawa określa zasady przyznawania członkom rodziny wielodzietnej Karty Dużej Rodziny, sposób przyznawania im uprawnień oraz sposób realizacji i finansowania zadań wynikających z ustawy. Dostęp do towarów i usług na korzystnych warunkach sprzyja zaspakajaniu potrzeb rodzin również w dziedzinie kultury i wypoczynku oraz spędzania wspólnie wolnego czasu.

Tabela nr 2.

Pomoc niematerialna udzielona rodzinom w 2022 roku			
L.p.	Rodzaj świadczenia - usługi	Liczba świadczeń	
1.	Złożenie wniosku o wydanie Karty Dużej Rodziny	407	
2.	Wydanie Karty Dużej Rodziny	tradycyjne	861
		elektroniczne	902
3.	Złożenie wniosku o wydanie Karty Rodzina+	248	
4.	Wydanie Karty Rodzina+	872	
		Liczba dzieci i młodzieży	
5.	Wyżywienie w szkołach na podstawie decyzji administracyjnej	55	
6.	Wyżywienie w przedszkolach na podstawie decyzji administracyjnej	43	
7.	Wyżywienie w szkołach na podst. Modułu III 1.2 Programu „Posiłek w szkole i w domu”	19	
8.	Wyżywienie w przedszkolach na podst. Modułu III 1.2 Programu „Posiłek w szkole i w domu”	2	

Źródło: UM Racibórz, OPS Racibórz

2. Wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo celem przywrócenia ich prawidłowego funkcjonowania.

Rodzina jest podstawową i najważniejszą komórką społeczną. To tam dokonuje się kształtowanie naszego społeczeństwa. Instytucje państwowe oraz organizacje pozarządowe prowadzą działalność wspierającą i edukacyjną na rzecz rodziny. W sytuacji, gdy rodzina nie jest w stanie przy wykorzystaniu własnych uprawnień i możliwości zabezpieczyć swych potrzeb konieczne jest wsparcie zewnętrzne. Takie wsparcie organizowane jest również w Mieście Racibórz. Zadania realizowane są przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej tj. Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jak również przez jednostki oświatowe: Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną, szkoły, przedszkola.

Działania wspierające rodzinę podejmują także organizacje pozarządowe działające na terenie naszego Miasta. Działania powyższych instytucji są wyspecjalizowane i dostosowane do realnych potrzeb rodziny. Tylko szybka i adekwatna do potrzeb danej rodziny pomoc daje gwarancję zażegnania kryzysu i przywrócenie rodzinie zdolności do samodzielnego funkcjonowania.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w celu wsparcia rodziny, dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówka Wsparcia Dziennego prowadzona jest w naszym Mieście przez Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Dzieci, Młodzieży i Rodziny „Pomocna Dłoń” i realizuje pomoc w formie pracy podwórkowej i wspierającej w placówce.

Placówka w 2022 roku zapewniała dzieciom i młodzieży opiekę i wychowanie poprzez działanie zatrudnionych wychowawców, pedagogów ulicy, instruktorów oraz wolontariuszy, pomoc w nauce (korepetycje, współpraca z pedagogami szkolnymi i nauczycielami podopiecznych), organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe, rozwój zainteresowań, wokalnych - chór, plastyczno-technicznych, modelarskich, dziennikarskich, kulinarnych, tanecznych, wspinaczki ściankowej, a także wycieczek pieszych i rowerowych. Pracę podwórkową realizowano z wykorzystaniem „Mobilnej szkoły.” Na terenie Placówki umożliwiono rodzicom i dzieciom regularne konsultacje psychiatry dziecięcego. Liczba dzieci uczęszczających do Placówki Wsparcia Dziennego wynosiła 30 osób.

Wsparcie rodziny realizowane było również poprzez zapewnienie raciborskim dzieciom 220 miejsc w żłobkach i 1732 miejsc w przedszkolach na terenie miasta.

Bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielała zarówno dzieciom jak i rodzicom Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Raciborzu.

Do zadań Poradni należy m. in. diagnozowanie dzieci i młodzieży. Efektem diagnozowania dzieci i młodzieży jest wydanie opinii lub wydanie orzeczenia o potrzebie: kształcenia specjalnego, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, objęcie dzieci i młodzieży bezpośrednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

Poradnia w okresie sprawozdawczym objęła badaniami diagnostycznymi 1567 osób (dzieci i młodzież), natomiast terapią psychologiczną – 116 dzieci.

Działania wspierające na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży prowadziły szkoły organizując w okresie sprawozdawczym 383 form wsparcia, którymi zostało objętych 2066 dzieci.

W sytuacji, gdy rodzina przeżywa trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych może uzyskać wsparcie asystenta rodziny, do którego zadań należy m. in. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, a w tym: w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych, motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Rodziny mogły uzyskać również wsparcie w postaci pracy socjalnej realizowanej przez pracownika socjalnego. Celem pracy socjalnej jest pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych, rozwijanie lub wzmacnianie ich aktywności i samodzielności życiowej.

W okresie sprawozdawczym 85 rodzin objętych było wsparciem asystenta rodziny, w tym 1 rodzina z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu, które powstało w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, w oparciu o ustawę o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem.” W 31 rodzinach, w których wychowywały się dzieci prowadzona była praca socjalna.

Niezaspokajanie potrzeb dzieci poprzez zaniedbanie, a w szczególności stworzenie sytuacji stanowiących bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia dzieci było uzasadnioną

podstawą do podjęcia jednej interwencji przez pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej.

W sytuacji zabezpieczenia żywotnych interesów rodziny oraz bezpieczeństwa jej członków dochodzi do uruchomienia szczególnych form pomocy, do których należy zapewnienie schronienia i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

W 2022 roku ze schronienia w Domu dla Matek z Dziećmi „Maja” prowadzonym przez Stowarzyszenie Przyjaciół Człowieka „Tęcza” skorzystało 16 kobiet i 21 dzieci.

W ramach zadania: prowadzenie poradnictwa specjalistycznego dla rodzin z dziećmi, funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Raciborzu przeprowadzili 4 spotkania dla mieszkanek placówki o tematyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ponadto kobiety doznające przemocy w rodzinie uczestniczyły także w indywidualnych spotkaniach z dzielnicowymi KPP Racibórz.

Do rodzinnej pieczy zastępczej zostało skierowanych 22 dzieci natomiast do instytucjonalnej pieczy zastępczej zostało skierowanych 36 dzieci. Piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza zapewnia m.in. pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny biologicznej lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym, przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia.

Organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zorganizowali 310 zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej i opracowali wspólnie z rodzinami 20 planów pracy. W 2022 roku do rodziny biologicznej powróciło 1 dziecko z rodzinnej pieczy zastępczej i 10 dzieci z instytucjonalnej pieczy.

3. Rozwój aktywności społecznej na rzecz dziecka i rodziny.

Istotną rolą rodziców jest podejmowanie działań sprzyjających zapewnieniu wychowywanym przez nich dzieciom jak najlepszych warunków egzystencjalnych oraz rozwojowych. Organizacje i instytucje funkcjonujące na terenie Miasta dostarczały usługi i wsparcie dla rodzin. W ramach zadania: organizowanie i współorganizowanie wypoczynku zimowego i letniego dla dzieci i młodzieży przygotowano Akcję „Lato w mieście” oraz Akcję „Zima w mieście”.

Propozycje Zimy w mieście 2022 i Lata w mieście 2022 przygotowały: Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna, Raciborskie Centrum Kultury, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Muzeum, Strefa Odkrywania Wyobraźni Aktywności SOWA, Arboretum Bramy Morawskiej, Stowarzyszenie Drenownie znad Gónej Odry oraz Miejski Klub Zapaśniczy Unia w Raciborzu. Zarówno oferta zimowa jak i letnia była różnorodna, tak, aby każdy znalazł coś dla siebie. Konkursy, warsztaty, zajęcia plenerowe, turnieje, teatr, aktywność ruchowa, wycieczki przez cały okres miejskiego wypoczynku były podstawą corocznych atrakcji, stale urozmaicanych przez przygotowujące ofertę jednostki. Oferta jest tak przygotowywana, aby większość zajęć odbywała bezpłatnie. Zajęcia w placówkach cieszyły się ogromnym zainteresowaniem, a liczba dzieci i młodzieży biorących w nich udział była ruchoma.

W letnich zajęciach organizowanych w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej wzięło udział 823 osoby natomiast w zimowych rotacyjnie 50 ze względu na ograniczenia pandemiczne.

Obie formy wypoczynku zimowa i letnia poprzedzone były elektronicznym Informatorem przesyłanym do każdego ucznia za pomocą dziennika elektronicznego oraz zamieszczane na stronach urzędu oraz miejskich jednostek organizujących wydarzenia. Jednostki współpracujące z miastem i finansowane przez miasto były zobowiązane do

przekazywania sprawozdania z poczynionym zamierzeń.

4. Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie poprzez podejmowanie działań interdyscyplinarnych.

Celem zapewnienia bezpieczeństwa dziecku i rodzinie, na mocy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. Uchwałą Nr VIII/105/2011 Rady Miasta Racibórz z dnia 22 czerwca 2011 r. został powołany Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, monitorowanie zjawiska przemocy oraz prowadzenie procedury „Niebieskie Karty.”

Z informacji przedstawionych przez Zespół Interdyscyplinarny wynika, że w 2022 roku sporządzono 116 „Niebieskich Kart” - część A. Po wdrożeniu procedury utworzono 110 grup roboczych, które odbyły 331 spotkań.

W 2022 roku odbyły się 3 posiedzenia wszystkich członków Zespołu Interdyscyplinarnego, z których sporządzono listy obecności oraz protokoły. Podczas prac Zespołu rozmawiano na temat zjawiska przemocy na terenie Miasta Racibórz, omawiano akty prawne, według których podejmowane są działania na rzecz przeciwdziałania przemocy. Omawiano również zadania, jakie spoczywają na członkach Zespołu Interdyscyplinarnego, grup roboczych, procedurę „Niebieskie karty”. Posiedzenia miały charakter roboczy – utworzono przyjęty uchwałą Rady Miasta Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2025. Członkowie Zespołu diagnozowali sytuacje w poszczególnych rodzinach, wymieniali się informacjami, omawiali możliwości udzielenia odpowiedniego wsparcia rodzinie. Omawiane były również możliwości dotyczące profilaktyki, rozpowszechniania wiedzy na temat przemocy w środowisku, podnoszenia kwalifikacji osób pracujących z rodziną dotkniętą przemocą.

W ramach zadania: rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej na rzecz rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych, mając na celu zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie poprzez podejmowanie działań interdyscyplinarnych 149 rodzin objętych było nadzorem opiekuńczym oraz 61 nieletnich objętych było nadzorem kuratora zawodowego.

5. Podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji i organizacji wspierających rodzinę.

W 2022 jeden pracownik socjalny rozpoczął interdyscyplinarne szkolenie dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie – Studium przeciwdziałania przemocy w rodzinie II stopień. Dwóch asystentów i jeden pracownik socjalny uczestniczyli w X Ogólnopolskim Zlocie Asystentów Rodziny, jeden pracownik socjalny uczestniczył w szkoleniu o interwencji i pomocy psychologicznej w przypadku przemocy w rodzinie.

W dniu 15.12.2022 r. koordynator procedury Niebieskie Karty w KPP Racibórz i Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w Raciborzu w Centrum Nauki „Sowa” przy ul. Żorskiej 2 w Raciborzu zorganizowali pod patronatem Prezydenta Miasta Racibórz szkolenie warsztatowe dla przedstawicieli placówek oświatowych - przedszkoli w temacie - Przeciwdziałanie przemocy domowej wobec dziecka oraz wdrożenie procedury „Niebieskie Karty” w oświacie.

Pracownicy Ośrodka realizujący pracę na rzecz rodziny dbali o bieżące śledzenie aktualnych przepisów. Poszerzali swą wiedzę zawodową poprzez samokształcenie,

korzystając z materiałów dostępnych w formie elektronicznej w ramach rekomendacji oraz dobrych praktyk.

6. Sporządzenie sprawozdań.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (t.j. Dz.U. 2022 poz. 447 z późn. zm.) w dniu 30.06.2022 r. sporządzono sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 01.01.2022 r. do 30.06.2022 r., a kolejne, obejmujące okres od 1.07.2022 r. do 31.12.2022 r. sporządzono w dniu 02.01.2023 r. Sprawozdania zostały przekazane w wersji elektronicznej właściwemu wojewodzie.

PREZYDENT MIASTA
Dariusz Polowy

WYKAZ TABEL:

Tabela nr 1: Pomoc materialna udzielona rodzinom w 2022 roku.

Tabela nr 2: Pomoc niematerialna udzielona rodzinom w 2022 roku.

